

Gebiedsagenda 2019 - 2022
Stadsdeel Oost, Watergraafsmeer



Gebiedsagenda 2019 - 2022
Stadsdeel Oost, Watergraafsmeer



Inleiding

Voor u ligt de gebiedsagenda 2019-2022 van Watergraafsmeer. De gebiedsagenda voor de komende vier jaar is gemaakt door de gemeente Amsterdam samen met bewoners, ondernemers, instellingen en andere partijen. We gebruiken de agenda om de gebiedspecifieke opgaven goed mee te laten wegen in beleidskeuzen die wij als stad maken. Op basis van de gebiedsanalyse, het coalitieakkoord en participatie met bewoners en betrokken partijen zijn de ontwikkelingen, opgaven en kansen van een gebied vertaald naar prioriteiten en doelstellingen. Hiermee signaleren de stadsdelen wat er buiten speelt en leeft en agenderen we de belangrijkste opgaven in Watergraafsmeer. Deze gebiedsagenda laat zien wat we de komende vier jaar gezamenlijk willen bereiken. In de gebiedsplannen zijn de prioriteiten en doelstellingen vertaald naar concrete activiteiten.

Inhoudsopgave

Prioriteit 1 Mensen hebben zolang mogelijk de regie over hun eigen leven 4
Prioriteit 2 Aandacht besteden aan de diversiteit van het wonen in de wijken 6
Prioriteit 3 Alle kinderen en jongeren kunnen meedoen, tegengaan tweedeling 8
Prioriteit 4 Leefbaarheid bevorderen bij de ontwikkeling van nieuwe woon- en werkwijken 10
Prioriteit 5 Verbeteren en vergroenen van de openbare ruimte inspelend op veranderingen . . . 12
Prioriteit 6 De Watergraafsmeer wordt voorloper op het gebied van duurzaamheid en circulariteit 14

Totstandkoming Gebiedsagenda

De gebiedsagenda is tot stand gekomen in samenwerking met vele betrokkenen. Het gebiedsteam is het hele jaar aanwezig in de wijken van de Watergraafsmeer. Zij voeren gesprekken met bewoners en partners over wat zij belangrijk vinden in en voor de buurt. Tevens hebben zij een faciliterende rol om maatwerk te kunnen leveren bij het opstellen en uitvoeren van initiatieven.

In de zomer zijn de contacten met de bewoners en ondernemers geïntensiveerd. Het gebiedsteam heeft samen met andere medewerkers van de gemeente , tijdens bijeenkomsten en evenementen op straat met bewoners en ondernemers gesproken over hun ideeën en wensen voor hun leef- en werkomgeving; hiermee hebben wij een grote groep kunnen bereiken. Daarnaast is er overlegd met bewonersgroepen die actief zijn in het gebied. Met partners, zoals corporaties, welzijnsinstellingen, bedrijven en scholen, is er van gedachten gewisseld over knelpunten en kansen in het gebied. Ten slotte hebben de medewerkers van het stadsdeel en de stadsdeelcommissie hun visie en ideeën ingebracht.

De verzamelde informatie is verwerkt in de prioriteiten en doelstellingen in deze gebiedsagenda 2019-2022.

Gebiedsbeschrijving

De Watergraafsmeer bestaat uit elf buurten met een geheel eigen karakter. Het is een gewild gebied met een goede score voor bewonerstevredenheid en, op een enkele uitzondering na, voor veiligheid. Het gebied is volop in ontwikkeling en vooral in het Amstelkwartier, de Weesperzijdestrook, de Eenhoornbuurt en het Science Park wordt in hoog tempo gebouwd.

Het inwonersaantal zal de komende jaren naar verwachting flink toenemen, vooral door de snelle ontwikkeling van het Amstelkwartier en de Weesperzijdestrook. De laatste jaren hebben we vooral een instroom gezien van jonge gezinnen, maar ook het aantal studentenwoningen is fors gegroeid en zal zich nog uitbreiden. Door de groei van het aantal bewoners en toeristen zal het aantal verkeersbewegingen toenemen, wordt de druk op de openbare ruimte hoger en worden winkels en andere voorzieningen intensiever gebruikt. Het is van belang om hier tijdig op in te spelen, vooral in de buurten waar nu wordt bijgebouwd.

De wijken Betondorp, Amsteldorp, Van der Kunbuurt, Jeruzalem en Middenmeer kenmerken zich door een hoog percentage ouderen. Door veranderingen in het zorgstelsel blijven ouderen langer zelfstandig thuis wonen. Bij deze groep neemt de mobiliteit doorgaans af en de zorgvraag toe, waardoor het risico bestaat op eenzaamheid en armoede. Dit vraagt om maatregelen op het gebied van huisvesting – zodat ouderen in hun vertrouwde buurt kunnen blijven wonen – maar ook om een goed aanbod van zorg- en andere voorzieningen en om stevige formele en informele netwerken. Er dient rekening mee te worden gehouden dat voor veel ouderen de digitalisering van de samenleving te snel gaat, waardoor zij onvoldoende gebruikmaken van ondersteuningsregelingen.

In dezelfde buurten zien we ook steeds meer kwetsbare personen, zoals statushouders en mensen die vanuit een intramurale voorziening zelfstandig gaan wonen. Om deze kwetsbare groepen de kans te geven zich een plek te verwerven in de buurt, zijn er zorg- en hulpvoorzieningen nodig. Ook het bevorderen van de onderlinge verbondenheid is een speerpunt.



Prioriteit 1

Mensen hebben zolang mogelijk de regie over hun eigen leven

De Watergraafsmeer telt een groot aantal ouderen met lage inkomens en jongere mensen met fysieke, psychische en/of verstandelijke beperkingen die zelfstandig wonen. Voor de zelfredzaamheid van deze bewonersgroep is een goed netwerk en toegankelijke voorzieningen dichtbij huis van groot belang. Op deze wijze kunnen zij langer zelfstandig thuis wonen.

Doelstelling 1.A. Meer bewoners nemen actief deel aan de samenleving

In Amsteldorp, Betondorp, de Van der Kunbuurt en de wijk Jeruzalem wonen veel ouderen en kwetsbare bewoners met lage inkomens. Betondorp en Middenmeer telt de meeste alleenwonende 80-plussers van het stadsdeel. In deze buurten is een breed scala van activiteiten voor bewoners met verschillende leefstijlen. De professionals van de sociale wijkteams, de afdeling Sportstimulering, welzijn- en zorgorganisaties, vrijwilligersorganisaties en andere buurtpartijen stimuleren bewoners om deel te nemen aan ontmoetings- en dag(bestedings)activiteiten in de buurten. Soms bieden ze de bewoners ook begeleiding.

Doelstelling 1.B. Meer kwetsbare bewoners beschikken over het zorg- en hulpaanbod dat zij nodig hebben

In de Watergraafsmeer worden bewoners indien nodig ondersteund door buurtbewoners/ vrijwilligersorganisaties en professionals van de sociale wijkteams (participatieteam, wijkzorgteam en het Ouder en Kindteam). Goede samenwerking tussen de teams onderling en tussen de formele en informele wijkorganisaties is essentieel. Het gaat daarbij om de eerder genoemde sociale wijkteams, wijkverpleging, vrijwilligers, buurtorganisaties, woningcorporaties en wijkondernemers. De signalen over aspecten van het zorg- en hulpaanbod die verbetering behoeven worden op de netwerktafels met elkaar gedeeld en vervolgens op effectieve wijze aangepakt of geagendeerd bij de zorg- en welzijnsaanbieders en opdrachtgevers.

Doelstelling 1.C. Oudere bewoners beschikken over voldoende en goed bereikbare voorzieningen, onder andere op het gebied van vervoer

In grote delen van de Watergraafsmeer is het aanbod van horeca en winkels beperkt. Amsteldorp, Jeruzalem en Betondorp beschikken niet over veel winkels maar er zijn wel goede welzijnsvoorzieningen, waaronder een servicepunt waar verschillende professionals spreekuren houden en buurtbewoners kunnen deelnemen aan activiteiten zoals de buurtmaaltijden. In Middenmeer zijn er juist wel winkels, maar ontbreken welzijns- en culturele voorzieningen. We gaan (buurt)winkels en voorzieningen en activiteiten op het gebied van sport&beweging en kunst&cultuur een impuls geven. Openbaar vervoervoorzieningen moeten goed toegankelijk en bereikbaar zijn voor de bewoners. Voor de oudere bewoners in Amsteldorp en Betondorp is dit niet altijd het geval. Het is nodig om in deze wijken te investeren in alternatieve vormen van vervoer.

Doelstelling 1.D. Minimahuishoudens maken meer gebruik van inkomensondersteunende regelingen

In de Van der Kunbuurt, Amsteldorp, Jeruzalem en Betondorp wonen veel bewoners met een laag inkomen. Er is nog altijd een groep huishoudens met lage inkomens die geen gebruik maakt van de inkomensondersteunende regelingen omdat zij onvoldoende op de hoogte zijn van het bestaan van deze regelingen. We stimuleren het gebruik van de regelingen die er voor deze groep zijn, zoals de regelingen van de WMO, de Stadspas en andere financiële kortingsregelingen. De wijkservicepunten organiseren veel voorlichtingsactiviteiten en -bijeenkomsten op dit gebied.



Prioriteit 2

Aandacht besteden aan de diversiteit van het wonen in de wijken

De Watergraafsmeer kenmerkt zich door een grote variëteit aan bewoners: gezinnen, studenten, ouderen, hoge en lage inkomensgroepen. Wij willen die diversiteit behouden en ervoor zorgen dat er voor al die groepen plaats blijft in deze buurt. Er is behoefte aan betaalbare woningen voor senioren. Wij stimuleren levensloopbestendig, veilig, duurzaam wonen en nieuwe coöperatieve woonvormen.

Doelstelling 2.A. Diverse groepen bewoners kunnen gebruik maken van een gevarieerd woningaanbod

In de Watergraafsmeer woont een evenwichtige mengvorm van gezinnen, ouderen, jongeren, studenten, kwetsbare mensen, statushouders. De laatste jaren trekt de Watergraafsmeer veel jonge mensen die terechtkomen in kleine woningen, maar die na gezinsuitbreiding wel in deze wijk willen blijven. Starters en middengroepen kunnen moeilijk aan een woning komen. Er is behoefte aan betaalbare woningen voor senioren. Het realiseren van verschillende typen woningen in uiteenlopende prijsklassen in de Watergraafsmeer is een uitdaging voor de stad Amsterdam. Er ligt een kans voor nieuwe woonvormen, zoals een wooncoöperatie voor verschillende groepen bewoners of juist voor bewoners met dezelfde leefstijl. Er zijn ook andere creatieve vormen te bedenken, zoals hofjes voor ouderen.

Doelstelling 2.B. Meer ouderen en kwetsbare bewoners wonen in een passende en veilige woning

Veel ouderen in de wijken Betondorp, Amsteldorp en Jeruzalem hebben een woning die niet levensloopbestendig is, bijvoorbeeld een woning op een bovenverdieping. Om ook op latere leeftijd zelfstandig in hun eigen wijk te kunnen blijven hebben bewoners (eenvoudige) woningaanpassingen nodig. De uitvoering van deze aanpassingen verdient onze aandacht omdat bewoners niet bekend zijn met de regelingen of de aanpassingen worden niet altijd goed of op tijd uitgevoerd wordt. Partners zoals politie, brandweer, corporaties en welzijnsorganisaties spelen een belangrijke rol bij het veilig en levensloopbestendig maken van woning en woonomgeving.

Doelstelling 2.C. Verbeteren van de leefbaarheid in de buurten

In de Watergraafsmeer zijn wijken waar de sociale samenhang tussen verschillende groepen bewoners een aandachtspunt is. De bewoners in de Van der Kunbuurt en Jeruzalem hebben bijvoorbeeld minder vertrouwen in hun buurtgenoten dan in andere wijken in Oost. Wij gaan ons inzetten om kwetsbare en krachtige bewoners met elkaar te verbinden. Daarbij willen we creatieve ondernemers betrekken. Wij willen de sociale samenhang in de wijken en de inzet voor de buurt stimuleren. Dit maakt het makkelijker om met elkaar om te gaan in het dagelijks leven. Het vestigingsklimaat voor ondernemers is ook belangrijk voor leefbare wijken. Wij geven winkeliersverenigingen een impuls zodat zij ook een bijdrage kunnen leveren aan het verbeteren van de leefbaarheid.



Prioriteit 3

Alle kinderen en jongeren kunnen meedoen, tegengaan tweedeling

In de Watergraafsmeer groeit 9% van de jeugd op in minimagezinnen. Daarmee is het aandeel minimajeugd relatief klein vergeleken met Amsterdam (9 versus 21 procent). De kinderen uit deze groep wonen vooral in Betondorp, Amsteldorp en de Van der Kunbuurt. De thuissituatie van de jeugd is bepalend voor hun ontwikkeling. Daarom vinden wij het belangrijk om aan deze groep, al is die relatief klein, extra aandacht te besteden.

Doelstelling 3.A. Optimale ontwikkelkansen voor de kwetsbare jeugd

De gemeente streeft naar gelijke kansen voor de jeugd. In Betondorp en Frankendael gaat een relatief grote groep peuters met een voorschoolindicatie niet naar de voorschool (respectievelijk 26 en 23 procent). In Betondorp ligt het aandeel jongeren met een startkwalificatie (diploma havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger) lager dan gemiddeld in de stad. Wij investeren in maatregelen zoals mentorprojecten om jongeren te begeleiden. De gezinnen worden geholpen door verschillende wijkprofessionals. Om die hulp te verbeteren gaan de wijkprofessionals beter samenwerken.

Doelstelling 3.B. Meer jeugd uit minimagezinnen nemen deel aan activiteiten op het gebied van sport en cultuur

In de Watergraafsmeer bestaat een groot activiteitenaanbod voor de jeugd op het gebied van sport en spel, cultuur, recreatie en onderwijsondersteuning. Een groot deel van die activiteiten is commercieel of in verenigingsverband georganiseerd, wat de drempel voor kinderen uit minimagezinnen verhoogt vanwege de hoge kosten. De gemeente biedt diverse regelingen en voorzieningen voor deze kinderen, maar die zijn niet bij de hele doelgroep bekend. We zorgen ervoor dat voorzieningen zoals de stads- en sportpas gebruikt worden door de jeugd uit gezinnen die in armoede of andere belemmerende thuissituaties leven. Daarnaast is het belangrijk dat organisaties en verenigingen zich openstellen voor alle kinderen.



Prioriteit 4

Leefbaarheid bevorderen bij de ontwikkeling van nieuwe woon- en werkwijken

In het Eenhoorngebied, het Amstelkwartier, Jeruzalem, het Sciencepark en de Weespertrekvaart wordt de komende jaren volop gebouwd. Voor het stadsdeel is leefbaarheid een belangrijk aandachtspunt bij de ontwikkeling van de wijken. Een aantrekkelijke openbare ruimte waar het prettig toeven is, hoort daarbij.

Doelstelling 4.A. Bewoners leven prettig samen in ontwikkelbuurten waar veel bouwwerkzaamheden zijn

In bestaande wijken waar veel gebouwd, zoals Jeruzalem en het Eenhoorngebied wordt staat de leefbaarheid onder druk en is sociale samenhang niet vanzelfsprekend. Tegelijkertijd biedt de ontwikkeling een kans om buurtnetwerken op te bouwen met nieuwe bewoners, ondernemers en andere partijen in de wijk. Er ontstaat er door de bedrijvigheid in Watergraafsmeer werkgelegenheid.

Doelstelling 4.B. Bewoners in nieuwe wijken voelen zich veiliger

De Omval/Overamstel en de Weespertrekvaart is in ontwikkeling. In deze buurten zijn de bewoners niet tevreden over de openbare ruimte en is het veiligheidsgevoel nog laag, vooral in de laatstgenoemde buurt. Het stadsdeel werkt nauw samen met de politie, ondernemers en andere partners om de sociale veiligheid en de openbare ruimte te verbeteren.

Doelstelling 4.C. In nieuwe wijken zijn voldoende hoogwaardige voorzieningen

De Watergraafsmeer onderscheidt zich als een rustig en groen stadsdeel in vergelijking met andere gebieden. Het streven is dat deze sfeer ook in de nieuwe wijken zoals Amstelkwartier ontstaat. Er zal een levendige openbare ruimte ontstaan met veilige verkeersroutes voor met name fietsers en voetgangers. Ook komen er spel- en sportvoorzieningen en verschillende soorten ontmoetingsplekken. In het verleden is gebleken dat bij de bouw van nieuwe woonwijken soms wordt vergeten dat de bewoners behoefte hebben aan goede voorzieningen in hun eigen buurt. Het gaat dan om allerlei soorten voorzieningen, van scholen, winkels en welzijns- en zorginstanties tot recreatie-, sport- en beweegfaciliteiten en kunst- en cultuurinstellingen. Het stadsdeel houdt in de gaten of er in de nieuwe wijken voldoende voorzieningen worden gepland en treedt zo nodig sturend op. Ook kijken we naar mogelijkheden om voorzieningen te combineren en besteden we aandacht aan de vestiging van tijdelijke voorzieningen.



Prioriteit 5

Verbeteren en vergroenen van de openbare ruimte inspelend op veranderingen

Vanwege de toename van het aantal bewoners en grote onderhoudsprojecten in de openbare ruimte neemt de drukte op de weg toe. Tegelijkertijd is er veel behoefte aan groen, ontmoetingsplekken, speelplaatsen en voorzieningen op het gebied van sport en bewegen voor alle leeftijden. Daarnaast is een toegankelijke openbare ruimte een belangrijk aandachtspunt.

Doelstelling 5.A. Minder bewoners ervaren overlast gerelateerd aan drukte, vooral rond populaire recreatieplekken

Oost beschikt over een aantal openbare locaties die zeer aantrekkelijk zijn om te recreëren, zoals de oever van de Amstel in het Amstelkwartier, en de ruime parken. Deze locaties trekken dan ook veel bezoekers waaronder een grote groep jongeren. Een goede afstemming is nodig tussen de gebruikers van deze plekken en de omwonenden.

Doelstelling 5.B. Doorstroming op wegen en fietspaden bevorderen en fietsparkeerproblemen aanpakken

Vooral op een aantal hoofdwegen in de Watergraafsmeer – zoals de Wibautstraat, de Middenweg/Linnaeusstraat en de Mr Treublaan/Gooische weg – zien we de verkeersdruk, en daardoor het fijnstof, toenemen. Ook op de fietspaden wordt het steeds drukker, vooral in de spitsuren. De vele fietsen veroorzaken fietsparkeerproblemen op de trottoirs.

Doelstelling 5.C. Bewoners wonen in een prettige leefomgeving met groen, ontmoetingsplekken en sport- en spelvoorzieningen

Watergraafsmeer wordt gewaardeerd om het groene karakter en de rust in de wijken. Uiteraard wil men dat zo houden en zijn er altijd nog verbeterpunten. Er is behoefte aan meer vergroening, beter beheer van de openbare ruimte, extra speel- en ontmoetingsplekken en voorzieningen voor de jeugd. Voor ouderen – een relatief grote groep in dit gebied - en bewoners met fysieke beperkingen is het vooral belangrijk dat de openbare ruimte toegankelijk is.



Prioriteit 6

De Watergraafsmeer wordt voorloper op het gebied van duurzaamheid en circulariteit

De Watergraafsmeer is een van de groenste gebieden van Amsterdam. Watergraafsmeer wil ook een belangrijke positie innemen als het gaat om duurzaamheid en innovatie op het gebied van circulariteit en schone energie. Veel bewoners zijn in deze thema's geïnteresseerd en het stadsdeel willen intensiever betrekken bij plannen om de wijken te verduurzamen.

Doelstelling 6.A. Samen naar een aardgasvrije Watergraafsmeer

De Watergraafsmeer opteert voor gasvrije wijken en zal daarmee in Middenmeer beginnen. In deze wijk wordt in 2019 een groot onderhoudsplan uitgevoerd. Dat is de aanleiding voor de start van het project Gasloos Middenmeer. We gaan het project in de komende jaren ook uitbreiden naar andere delen van het stadsdeel. Er start een participatietraject met bewoners in het kader van het programma Gasloos Amsterdam. Bij de transitie naar duurzaam energiegebruik werkt het stadsdeel nauw samen met de bewonersgroep 'MeerEnergie'.

Doelstelling 6.B. Meer bewoners en ondernemers nemen duurzaamheidsmaatregelen

De ambities op het gebied van duurzaamheid kunnen alleen worden verwezenlijkt met de gezamenlijke inzet van gemeente, bewoners en ondernemers. Het stadsdeel informeert bewoners en ondernemers over de mogelijkheden van de vele gemeentelijke subsidieregelingen zoals de regeling voor duurzame zelfbouw of de regeling groene daken en gevels. Wij stimuleren de bewoners en ondernemers om gebruik te maken van deze regelingen. Het stadsdeel onderneemt ook actie om gemeentelijk vastgoed en openbare gebouwen duurzaam in te richten. Daarnaast stimuleren wij ontwikkelingen rondom de toepassing van methoden om de circulaire economie te bevorderen zoals wormenhotels, afvalscheiding, hergebruik van goederen.

Doelstelling 6.C. Betere regenbestendigheid vooral in Middenmeer en Betondorp

Op sommige plekken, zoals in Middenmeer en Betondorp, is de kans op overlast en schade bij extreme neerslag zeer groot. Grote onderhoudsprojecten openbare ruimte in deze buurten worden aangegrepen om de openbare ruimte regenbestendiger in te richten. Bewoners kunnen zelf ook maatregelen nemen. Bewoners krijgen voorlichting en advies, bijvoorbeeld over het tegengaan van wateroverlast in de tuinen en het belang van groen.